

วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนที่ต้องรู้จัก

ปภัสสร ผลโพธิ์

กองพัฒนาศักยภาพผู้บริโภค

ในชีวิตประจำวัน เราจะต้องสัมผัสกับวัตถุอันตรายบ่อยครั้ง วัตถุอันตรายมีหลากหลายประเภท โดยแต่ละประเภทก็มีวิธีใช้และคุณสมบัติที่แตกต่างกันไป ซึ่งวัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน หรือทางสาธารณสุขในส่วนที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) จำแนกตามประโยชน์การใช้วัตถุอันตรายเป็นกลุ่มผลิตภัณฑ์ต่างๆ 10 กลุ่ม ดังนี้

1. ผลิตภัณฑ์ป้องกันและกำจัดแมลง เห็บ หมัด หนู
2. ผลิตภัณฑ์ดับกลิ่นหรือไล่แมลง
3. ผลิตภัณฑ์ฆ่าเชื้อโรคหรือกำจัดกลิ่นในสระว่ายน้ำ
4. ผลิตภัณฑ์ฆ่าเชื้อโรค
5. ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดพื้น ฝาผนัง เครื่องสุขภัณฑ์ และวัสดุอื่นๆ
6. ผลิตภัณฑ์แก้ไขการอุดตันของท่อ
7. ผลิตภัณฑ์ซักผ้าขาว
8. ผลิตภัณฑ์ซักผ้าแห้งหรือสิ่งทออื่นๆ
9. ผลิตภัณฑ์ลบคำผิดหรือสารละลายที่ใช้เจือจางผลิตภัณฑ์ลบคำผิด
10. กาว

ในปัจจุบันมีผลิตภัณฑ์ที่เข้าข่ายการควบคุมตามกฎหมายวัตถุอันตรายหลายผลิตภัณฑ์อาจแบ่งเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้ดังนี้

1. **ผลิตภัณฑ์ป้องกันกำจัดแมลงและสัตว์พาหะ** เช่น ยาจุดกันยุง ผลิตภัณฑ์ฉีดพ่นกำจัดยุง แมลงสาบ ผลิตภัณฑ์ทาไลยุง ผลิตภัณฑ์กำจัดเหา ผลิตภัณฑ์กำจัดเห็บหมัด ผลิตภัณฑ์กำจัดหนู เป็นต้น
2. **ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาด** เช่น ผลิตภัณฑ์ล้างจาน ผลิตภัณฑ์ซักผ้า ผลิตภัณฑ์ซักผ้าขาว ผลิตภัณฑ์ซักแห้งผ้า ผลิตภัณฑ์ล้างห้องน้ำ ผลิตภัณฑ์เช็ดกระจก ผลิตภัณฑ์ล้างรถ ผลิตภัณฑ์แก้ไขการอุดตันของท่อหรือทางระบายสิ่งปฏิกูล เป็นต้น
3. **ผลิตภัณฑ์ฆ่าเชื้อโรค** เช่น ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดและเชื้อที่พื้นผิวต่างๆ สเปรย์ฆ่าเชื้อในห้อง เป็นต้น
4. **ผลิตภัณฑ์อุปโภคอื่น** เช่น ผลิตภัณฑ์ลบคำผิด

หลักการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน

เลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีฉลาก

แสดงข้อความครบถ้วนโดยเฉพาะภาษาไทย ได้แก่ วิธีการใช้ การเก็บรักษา คำเตือน การแก้ไขเบื้องต้น ชื่อ ที่อยู่ผู้ผลิตและผู้นำเข้า และสัญลักษณ์ที่เป็นที่
ได้รับจาก อย. ดังตัวอย่าง

เลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีภาชนะบรรจุ

ภาชนะบรรจุต้องอยู่ในสภาพเรียบร้อย ไม่มีรอยร้าวซึม ใช้ได้สะดวก ผลิตภัณฑ์ที่ฉีดพ่นไม่ควรมีของเหลวซึมบริเวณที่กดหัวฉีด

พึงระวังคำโฆษณา

พึงระวังคำโฆษณาว่า “ปลอดภัย” หรือ “ไม่เป็นพิษ” เพราะมีสารเคมีทุกตัวก่อให้เกิดอันตรายได้หากใช้โดยขาดความระมัดระวัง ความเป็นอันตรายจะมากขึ้นแตกต่างกันออกไปตามชนิดของสาร

ใช้วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนให้ถูกวิธี ชีวีจะปลอดภัย

- ❁ การใช้วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนให้ปลอดภัยต้องใช้เฉพาะเท่าที่จำเป็น ไม่ใช่ซื้ออย่างพร่ำเพ้อ และ เลือกใช้ให้ถูกวัตถุประสงค์ของการใช้ โดยก่อนใช้ควรอ่านคำแนะนำบนฉลากผลิตภัณฑ์หรือใบแทรกให้เข้าใจก่อนการใช้ ซึ่งบนฉลากของผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายจะประกอบด้วย
 - คำแนะนำวิธีการใช้
 - การเก็บรักษา
 - คำเตือน
 - การแก้พิษเบื้องต้น

- ❁ ห้ามนำผลิตภัณฑ์หลายชนิดมาผสมรวมกันเพราะอาจเกิดปฏิกิริยาระเบิด หรือมีความเป็นพิษมากขึ้น หรืออาจทำให้ผลิตภัณฑ์เสื่อมประสิทธิภาพ ยกเว้น กรณีที่ฉลากระบุให้ผสมกับสารตัวอื่นได้
- ❁ ห้ามใช้ผลิตภัณฑ์ฉีดพ่น โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์กำจัดแมลงในบริเวณที่มีอาหาร เครื่องดื่มวางอยู่
- ❁ ใช้ผลิตภัณฑ์รูปแบบสเปรย์ฉีดพ่นเท่าที่จำเป็น เพราะระคายเคืองทำให้เรามีโอกาสได้รับสารทางการหายใจ หรือทางผิวหนังได้มากขึ้น เวลาใช้ต้องปฏิบัติตามคำแนะนำบนฉลากโดยเคร่งครัด
- ❁ หลังการใช้ให้ทำความสะอาดมือ หรือชำระร่างกายให้สะอาดทุกครั้ง
- ❁ ภาชนะที่ใช้หมดแล้ว ห้ามทิ้งลงในแม่น้ำ คู คลอง หรือแหล่งน้ำสาธารณะ และห้ามเผาทำลาย ควรแยกทิ้งในที่ทิ้งขยะให้เรียบร้อย

การเก็บรักษาวัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน

- ◆ ควรเก็บวัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนตามคำแนะนำบนฉลากแต่ละผลิตภัณฑ์ โดยทั่วไปให้เก็บ
 - ไว้ในที่มิดชิด
 - ห่างจากเด็ก อาหาร สัตว์เลี้ยง เปลวไฟ และความร้อน
- ◆ เก็บในที่แห้งเพื่อป้องกันการฟุ้งกระจายของภาชนะบรรจุ
- ◆ ปิดฝาภาชนะบรรจุผลิตภัณฑ์ก่อนเก็บให้เรียบร้อย

- ◆ ตรวจสอบว่าฉลากผลิตภัณฑ์ยังอยู่ในสภาพเรียบร้อย ไม่ควรถ่ายเทผลิตภัณฑ์เก็บในภาชนะอื่น ยกเว้นกรณีจำเป็น เช่น ภาชนะชำรุด แต่ต้องมีฉลากติดให้ชัดเจน

อันตรายที่มากับวัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน

ด้วยความหลากหลายของผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือน โดยเฉพาะในปัจจุบันมีการพัฒนารูปแบบต่างๆ ขึ้นมามากมาย ซึ่งส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนประกอบด้วยสารที่ก่อให้เกิดอันตรายเล็กน้อยแตกต่างกัน โดยทั่วไป อาจจะได้รับสารเคมีเข้าสู่ร่างกายได้ 3 ทาง คือ

ทางปาก : การได้รับพิษทางปากอาจเกิดจากการจงใจกินเข้าไป หรือกินอาหารหรือดื่มน้ำที่ปนเปื้อนสารเคมี

ทางจมูก : การได้รับพิษทางจมูกโดยการหายใจเอาไอระเหยของสาร หรือละอองของสารที่ฟุ้งกระจายในอากาศเข้าไป

ทางผิวหนัง : เกิดจากกรณีที่สารหกรด เปื้อนเสื้อผ้าหรือเสื้อผ้า หรือละอองสารที่ฉีดพ่นมาสัมผัสกับผิวหนัง

อาการที่พบหลังจากได้รับสารเคมีเข้าสู่ร่างกาย

อาการที่ได้รับสารเคมีนั้น ขึ้นอยู่กับชนิดของสารเคมี เช่น หากกินลูกเหม็นหรือแบบทาลิน เข้าไปจะมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน ท้องเดิน มีเลือดออกในปัสสาวะ และอาจถึงขั้นเสียชีวิตได้

วิธีแก้พิษเบื้องต้นหลังจากได้รับสารเคมีเข้าไป

ตามหลักทั่วไปหากพบผู้ป่วยกินผลิตภัณฑ์กำจัดแมลงเข้าไป ก็ควรจะให้ดื่มน้ำตามมากๆ แล้วค่อยล้างคอให้ผู้ป่วยอาเจียนออกมา แต่ในกรณีที่สงสัยว่าผลิตภัณฑ์กำจัดแมลงมีน้ำมันก๊าดเป็นส่วนผสม หรือในกรณีที่ผู้ป่วยหมดสติ และไม่รู้สติ ห้ามทำให้ผู้ป่วยอาเจียนออกมาเด็ดขาด แต่ถ้าหากได้รับพิษจากการสูดดม ให้รีบนำผู้ป่วยไปยังบริเวณที่มีอากาศบริสุทธิ์และถ่ายเทได้สะดวก จากนั้นค่อยคลายเสื้อผ้าผู้ป่วยให้หลวมๆ เพื่อสะดวกต่อการหายใจ

แต่หากสารกำจัดแมลงสัมผัสถูกผิวหนังก็ให้รีบล้างออกด้วยน้ำสะอาด สำหรับในกรณีที่สารกำจัดแมลงเข้าตาให้รีบล้างตาด้วยน้ำสะอาดจำนวนมากๆ จากนั้นต้องรีบนำผู้ป่วยไปพบแพทย์ทันที ที่สำคัญอย่าลืมหยิบฉลากหรือภาชนะบรรจุสารเคมีอันตรายไปให้แพทย์ดูด้วย

อย่างไรก็ตามการใช้ผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนควรใช้ด้วยความระมัดระวัง ใช้เท่าที่จำเป็น และใช้ให้ถูกวิธีตามคำแนะนำการใช้บนฉลากของแต่ละผลิตภัณฑ์

Fact Sheet วัตถุอันตราย / ฉบับที่ 7 วันที่ 16 ตุลาคม 2550